

kalo san 1980

taa

la, olu
furu bë
gi caman
ye san
duguba
son u ka
in.

nfètaaw
jugu ca
n si tè
ana kô-
sén dòw
pogoti-
ngurun-
sén dòw
3.
ogò t'a
aga fèn
nka i
n, k'i
i segin

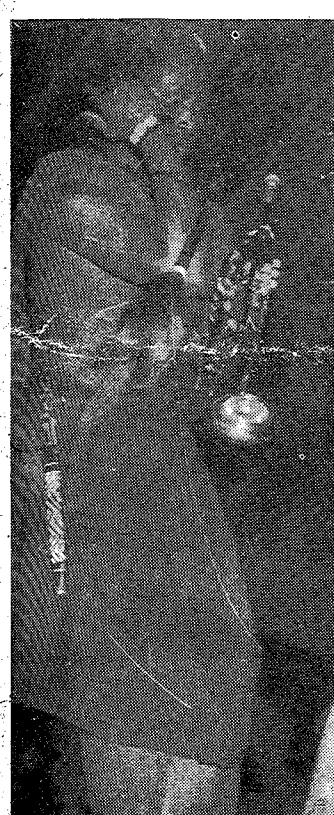
ara
idilala
(mali)

san kònòntònnan	nimòrò 102
uti kalo	san 1980
bp:24 - bamakò (mali)	
telefòn : 22104	ccp : 0155
dòròmè 4	
kibarudilalaw kuntigi : amadu ganyi kantè	

Kibaru

a bë bò kalo o kalo, faso ka kibarudiso ka yamaruya kònò

mali denmisènw ka san fila nyènajèba nyògòn kunbèn 6 nan

k'a ta san 1980 zuluye
kalo tile 5 k'a bila a ti-
le 15 la, mali denmisènw
y'u ka san fila nyènajèba
kunbèn 6 nan kè bamakò.

a tò bë nyè 8 la

tile tan-in, kèra gintan
na, bamakò nyènajèsow bëe
kònò, mali mara kelen kelen
denmisènw y'u seko n'u
dònko jira jama la cogoya
la, min ye mogòw wasa.

1960 sètanburu 1980

san 1960, sètanburu kalo tile 22, mali
y'a yèrè ta.
o ye don ye maliden nyuman kelen ke-
len bëe ka kan ke nisòndiya don min na.
bawo, yèrèta ye jamana danbe seginni de
ye a yèrè ma.

yèrèta tè danbe segin dòròn ye; yèrè-
ta ye niyòrò sigi de fana ye ; k'a d'a
kan hali n'i y'i yèrè ta, ni bonyè t'i
kan, ani fu bëe ye kelen ye.

jamana si danbe n'a niyòrò tè sigi
baara kò. baara de bëe yèrèta sinsi; k'a
masòrò, baara de bëe nafa, sòrò, hèrè,
lafiya ani daamu lase jamana denw ma.

baganw pasipòri

"c.e.a.o" hukumu kònò, bëen kèra baganw
falennina jamanaw ni nyògòn cè. nka a
bën sinsinna sariyaw de kan, minw ka kan
ka labato jamana mogòw bëe lajèlen fè,
minw ka baara ye baganko ye. o sariyaw
la, baganw ka pasipòriko b'olu la.

nin kibaru kònò, musa ngòmu, n'o ye
"c.e.a.o" sekeretèri zeneralí ye, o da
sera baganw ka pasipòriko ma, an b'a
nyini aw. fè, a'k'a kalan konyuman, k'a
famuya k'a waleya, walasa "c.e.a.o" ka
sago sòrò a ko la.

a kuma bë nyè 6 la.

kènèya dògòkun fila baro

nyininikèlaw y'a jira ko bana caman bë sòn ani jolisiraw la, minw ye sira ka baara ye. wa n'i ye jateminè kë sòrò jamanaw kònò, mògò kèmè mana sa, i b'a sòrò bana kofòlen ninw ye mògò bikòñon-ton de faga.

o kòsòn, jamana ninw ka gofèrènamanw y'a fò k'a gèlèya, ko belebele ka bò sira feereli la. bée b'a dòn ko n'o kèra, sira bë gala. ayiwa, sira mana gala o jamanaw kònò, u ka sira dilalaw ni sira feerelaw b'u nyèsin jamana sòròntanw de ma.

sira bë min kë o fantan jamanaw hadamadew na, olu ka fosi t'o la; janko olu k'u ka wari sòrò. o de kama "oms" y'a jira ko sira kèlèla jamana sòròtigiw kònò eego min, a ka kan ka kèle ten dinè fantan ni naani bée kònò, k'a d'a kan sira masiba ka bon fo k'a dama témèn.

sira ye mun ye?

dòkòtòrò sulemani sangare y'a jira a ka kuma sen fè, ko sira ye dòrògu de ye. o bë dòn cogo di ? a ko ni mògò min ma deli ka sigarati min abada, n'o y'a da fa sigarati sisi la, i b'a ye a bë wòsi; a dusu bë nyoron; a fari bë yèrèyèrè a kan; wa a b'i ko a ni bintò don.

o de kama, sulemani ko sira ye dòrògu ye, ko pòsoni yèrè de don; sabu, dòrògu bë baara o baara kë, sira bë o nyogòkè; dòrògutala tè se ka dòrògu bila cogo min na, siraminna yèrè tè se ka sira bila o cogo kelen na, k'a d'a kan nin bén fila bée bë farikolo diyagoya karabà k'a k'u dungò ye.

sulemani sangare ko masiba belebele saba bë sira nòfè :

sira bë mun kë?

-a fòlò, o ye "nikotini" ye; ale de b'a kë ni sira bë mògò nisòndiya. a bë sèngè ni kòngò fanga dògòya siraminna fari la. o de kama, a bë kë sigaratiminna nyèna ko sira bë hèrè belebele lase a ma; n'a sera o yòrò la, cogoya si la, siraminna tè se ka sira bila.

-a filanan, olu kulu bë wele ko lajabalanw; "asidiw" y'o lajabalanw dò ye. mògò minw tè sigarati sisi kunun, lajabalanw bë digi olu ngòndò dòrònnna; nka minw bë sisi kunun, u bë olu ngòndò, ani ninakilisiraw, ani fogonfogonw bëe lajèlen la. o de kòsòn, siraminna ka sògòsògò banbali bë sòrò lajabalanw fè.

-a sabanan, olu ye "gudòròn" ani fogon fogon tinyèli fè caman werèw ye.

ayiwa, nin ye masibaw ye, n'u bë bana caman lase siraminna ma. dònnibaa caman y'a jira ko ninakilisiraw, jolisiraw, ani fogonfogon, ani sòn, olu fanga dògòya, k'u kenyè u ka baara la kolokoto, o ye sira nò ye; o kòsòn sira bë siraminna kë mògòtò ye, wa a tè se ka bana si kun, hali n'o dògòyara cogo o cogo.

(a tò bë bò kibaru nata kònò)

badama dukure
kibarudilala
bamakò (mali)

jiko lahalaya

i n'a fò an tun y'a jir'aw la cogo min, an ka sèbèn kònò, sèbèn min nimòrò tun ye 04/80, n'a bòra mè kalo la; kabini mè kalo tile 20, joliba ye donni daminè a fangama yòrò la, n'o ye bamakò-kulukòrò ye, ani yòrò min ka surun ba yèrè ji ta yòrò la. (jujò yòrò la).

jateminè minw këra bamakò ni kulukòrò, olu jaabiw file :

1) joliba :

bamakò : zuwèn kalo, san 1980, mètèrè 0,28; zuwèn kalo, san 1979, mètèrè 0,46
kulukòrò : zuwèn kalo, san 1980, mètèrè 0,66; zuwèn kalo, san 1979 mètèrè 0,97

2) senegali ba :

kayi : o jaabi ma sòrò.

kun

dinyè
b'a la
dutigi
ka temè

sòsòlì
zumana
ko n'i
tinyè n
fò, i t
kàn, k
fara an
lon in
bè se k
latigè
yali y
nka, n
zuma
de bë
in fòba

nci n
taama
na, n'
natò sc
ninnin
- n'i t
ye ko
saba k
ye. fi
ye. a
o ye s

a bë
bë fò
ka bë
kà bë

kibaru kanubagaw kuma yòrò

kuma körömaw

dinyè jiri ye joli ye ? bolo joli
b'a la ? fura joli b'a la ?
dutigi mògò jumèn ko ka di a ye
ka témè a ka so mògò bée kan ?
bakari kulubali
fòbugu

sòsòliba dò kéra soso yan, wali ni
zumana kònè fè.
ko n'i ye fèn dò jò sisàn, i n'a fò,
tinyè ni nkalon. tinyè in, n'i y'a
fò, i bë fara ala ka labatobagaw
kan, tahara bë nògòya i ma, i bë
fara an kuntigè ka jama kan, nka-
lon in fana, n'i y'o fò, dinyèlatigè
bè se ka nògòya, bari i ka dinyè-
latigè bè se ka kè diyagoya nògò-
yali ye, janko donkatèmè dòròn.
nka, n'i sara, i bë jenì lahara,
zumana kònè ko tinyè in fòbaga
de bë caya kosèbè. wali ko nkalon
in fòbaga de bë caya kosèbè.

gabukòrò keyita
soso

nci ncininnin ni nci kòròba taara
taama kè, fo ka fèn sòrò. tuma min
na, n'u ye fèn sòrò, nci ncininnin
natò só, nci kòròba y'a fò nci ncininnin ye :
- n'i taara so, i k'a fò so mògòw
ye ko foyi ma ne bali ka taa so ko
saba kò : duman goyara, o ye fòlò
ye, fila kéra saba ye, o ye filanan
ye, caman tò tora kelen kelen ye,
o ye saban ye. yaya jara
kekan

a bë fò muso bërè ye naani ye, a
bë fò cè bërè ye saba ye. musow
ka bërè naani ye mun fèn ye ? cèw
ka bërè saba ye mun fèn ye ?
ibérèhima danbele
jatawali

kuma

kuma man nyi,
kumabaliya man nyi.

kuma ka surun, kuma ka girin, kuma ka dun,
kuma jènsèn ka di, kuma ye todèn de ye, kuma ka dibi,
kuma ka jè, kuma man nyi da kelen na, daji tè tafo kè fura ye.

«ònhòn», wala «ayi», kuma banna yen de, bamanan kan dan y'o ye,
karabali bonya kojugu sa,
dabali dònni.bonya kojugu sa, wali
miiri bonya kojugu, wali
sègèn, tòorò, nyangili bonya kojuguw sa, ani makari hamiw
bonya kojuguw sa, fèn mana fò «ònhòn» ni «ayi» kò fè,
o jaati jaati yèrè yèrè de fana ye kuma ye.

kuma man nyi,
kumabaliya man nyi.

kuma : kawaatumu, turaabu, kolonnin, kolonkalanin,
cènda, dònnkònò mugü, buguriw don.
kuma : dugaw don, kòlòsi don, sèbèn don, bagan don, jinèya don.
kuma : kilisi don, dabali don, kòròti don, tafo don.
kuma : suya don, do don, somaya don.

kuma man nyi,
kumabaliya man nyi.

kuma : fangaba de don, fangaba bélébèle.
fèn min bë san kaba yèrèyèrè, ka dugukolo yigiyigi,
fèn min bë san pèrèn kerun,
fèn min bë fènbaba kè fènninnin ye,
fèn min bë fènninnin kè fènbaba ye,
fèn min bë mògò kan tigè fini jè la, joli tè y'o la,
fèn min bë nònò kè joli ye, ka joli kè nònò ye,
fèn min fòlòla san fè, ka sòrò ka cun.

kuma k'i to bi la, kà sini ko dòn,
kuma ka den t'a ba kònò k'a cèya n'a musoya dòn,
kuma : sanba la nyò, tilema fè sanji,
kuma ka su nyènamaya, ka nyènamaya fureya,
kuma ka dòn ni dòn goman dòn, yè..

kuma man nyi,
kumabaliya man nyi.
min ka nyi...

Mahamadu Konta
Bamakò

mariyamumadi sisoko**lawale****maasina jamana**

maasina fulaw bënbakè tògò ko **maga jalò**. o bòra **kanyaga**, ka na sigi dala dò kòfò **jeliba** masurunya na. o dala de tun tògò ko **maasina**. maga jalo ka jamana yèrè tògò nana kè maasina ye.

maga jalo den minnu sigira fanga na a kò, olu ye **ibrahim** ni **alu** ye.

o kò, ibrahim den fila ye maasina faamaya kè : **kanta ni aliyu** kòni. **mòsiw** ye maasina kèleli aliyu tile de la. u ye ti-nyèni, kè kosèbè maasina kònò o kèlew sen fè.

nya jalo tile la, maasina farala **kòròbòrò** jamana kan, ka **asikiya muhamèdi** to fanga na **gawo**.

nya jalo den ye **sudi jalo** ye, o salen, faden, kèle wulila fulaw ni, nyogon cè. o kèlew kère sababu ye **kòròbòrò** fanga ka barika sòrò maasina. fulaw labanna ka muruti kòròbòròw mā, ka **asikiya dawuda** to fanga na. nka, o ma taa nyè.

bubu mariyama (fula faama) ye fulaw lamuruti ko kura. nka, gawo mäsakè ye bònè jigin maasina kan, ka mògo caman faga.

maròku larabu minnu ye **tumutu** tigwiye, olu labanna ka maasina miñè, ka **amadu amina** gèn ka bò fulaw faamaya la. nka, amadu amina tilala k'ka fança minè tugun.

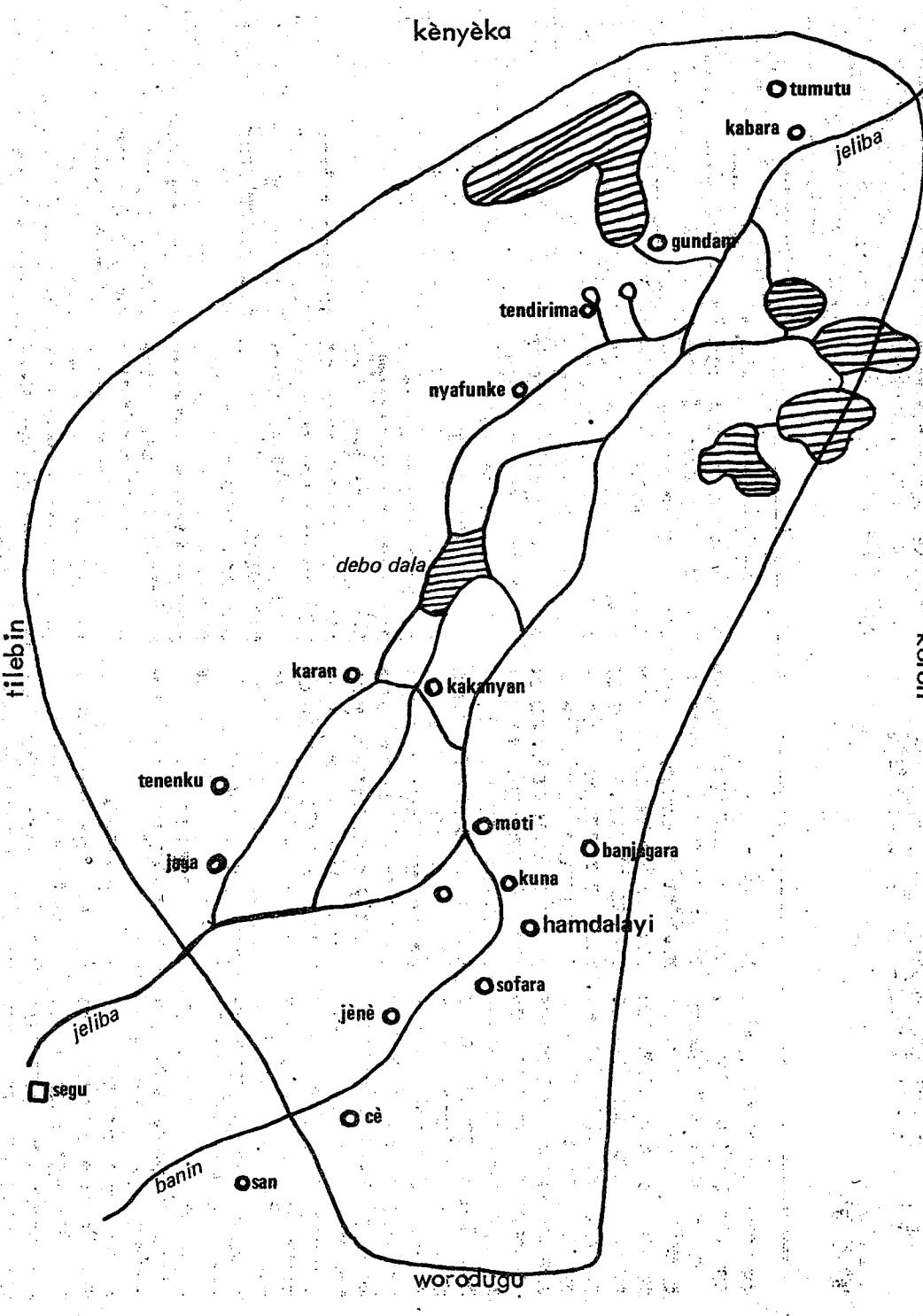
tumutu ni maasina ka kèlew mèenna sen na. tuma bée, tumutu faamaw b'a nyini ka maasina mara wa; tuma bée fana, maasinakaw bë muruti k'u yèrè ta.

san 1725 la, **segu bamananw** ye maasina minè. nin bëe kère ka **jalow** de to fanga na maasina. u ye san 400 de kè fanga na. u tun mä tuubi silamèya la.

bariw de tun ye fulaw la silamèye. bariw labanna ka fanga bòsi jalow la. **seku amadu bari** min ye fanga ta; o tun ye mori de ye. mògò dawulama tun don, a nò fè mògò fun ka ca fana. jalow sirannen a kana fanga minè u la, u ye dèmè nyini **segu daa** fè, ka **seku amadu** kèle. o kèle kère san 1810 la. seku

amadu ser'u la. ale kère fulaw faama ye, k'a tògò da ko **amiru**. seku amadu nyogon faama ma sòrò maasina. a tun ka fanga b'a ta **jènè** fo **tumutu**. ale de ye **hamdalayi** dugu sigi, ka silamèya kè wajibi ye maasinakaw ma.

seku amadu bannen de, **tumutu** ya yèrè ta. barilakaw ka fanga banna ka **amadu amadu** de to maasina faamaya la. **laji umaru tal** de ye amadu amadu faga, ka maasina fara a ka jamana maalenw kan. o kère san 1862 la.

kucalakaw ka peyizan nuwari

n'i bôra kucala k'i kun-da segu kan, i kinin fè, panpara jèman dô jôlen bê yen; ani kucala dugu kônô-na cè ye kilomètèrè saba hakè ye. sèbènni min b'a kan, o ye "peyizan nuwari" (sènèkèla fin).

-jônni ye peyizan nuwari ye ?

kucala sènèkèla ngana dô dën. nyô, tiga ani kôori masayaw bôlen kô, dakabana jiriforo b'a bolo; sanga ni waati bée, a bë baara la o kônô. jiri fèn o fèn, n'a bë se ka balo an ka jamana nèema la, n'a bë nafa se an ma hadamadenya nyètaa kun sabatili la, o bée dô sènèlen bë peyizan nuwari fè.

n'i mago bë jiri gansan teri a nôrôlen sugu o sugu la n'o y'a gerefelen ye tubabukan na, a bée bë peyizan nuwari ka jiriforo kônô.

a këra sababu ye ka dabilenni don da la. ale de fôlô y'a siro dila; siro in diya bôlen ko a la, a bë mun wèrè nyè mògô ye ?

ji tè denbatigi min sin na, siro minni b'o sinji jigin. ni sogosogô ye denmisèn walima mògôkôrôba min minè, dabilenni siro b'o kënèya n'o y'a sôrô sogosogoninjè tè. siro in lajèlen laboratuvari fè, a jirala k'a fô balo fèn min b'a la, o ye 90 ye.

é kôrô ye mun ye ?

n'i ye hakè min min siro in na, o hakè mana tila sigiyôrôma 100 ye, a 90 bée bë to farisogo balo kama; 10 dôrôñ de bë bô wosiji ni nyègènè ni kôfètaw fè.

peyizan nuwari de këra sababu ye ni dugabugu su-karo sôrôla mali kônô. o hawusakala in tun sènèlen b'a bolo a ka foro kônô. tuma min na ni siniwaw ye nyininkali kë n'a sôrôla hawusakala dô sènèlen kôrô

maliki sidibe
peyizan nuwari

b'an ka mali dugukolo kan, se këra peyizan nuwari ma, k'a nyini a fè a ka mali dêmè n'a ka hawusakala ye.

o cogo la hèkitari tilancè kala tigèra ten ka taa tu-ru dugabugu, n'o de ye bi dugabugu hawusakala ye.

peyizan nuwari yèrè tògô lakika ye maliki sidibe; a ye baara caman kë, an da tè se ka se a bée ma ni sinyè kelen in na; a jiratô dôrôñ don kibaru kanubaga nyumanw la, bawo a yèrè ye kibaru kanubaga nyuman ye kosèbè.

lamini male
ka bô kucala
balikukalan
nyémôgôso la.

bamanankan

samanzi siginidew

(voyelles longues)

aa....daamè.....le lynx
ee....neema.le bien être
èe....fèerô.....haillons
ii....kiimè.....estimer
oo....feele.....la mue
uu....suuru.....ceuler

garijègè.....chance
gunde.....secret
ge.....mauvais
halaki....détruire périr
hali.....même
hami.....seuci
kole.....es, moyau
kunna.....chance
kunnatinyè....détourner
maramafèn.....arme
minnègô.....seif
mômè.....tatonner
mimanogô.....maltraiter
nôrêkô.....salir
nguman.....gémir
puruti.....ruer
pète.....aplatir
pèle.....latte
sa.....serpent
san.....année

nunna siginidew

(nasales)

an.....san.....haut
en.....sen.....creuser
èn.....sèmsè.....tamiser.
in.....sin.....Sein
on.....sensan.....lapin
òn.....sén.....coeur
un.....sun.....jeûne

c.e.a.o baganw ka pasipòriko c.e.a.o

n'baw ladènniya ko kalanw kèra baganw ka pasipèri kan, kalan minw labènna afiriki sòrò jèkulu fè, n'a bè wele ko "c.e.a.o". kalanw kèra mali ani moritani kònò, k'a ta zuwèn kalo tile 15 la kät'a bila a tile 28 la san 1977, ani senegali kònò. k'a ta mè kalo tile 6 la kät'a bila a tile 12 la, san 1979.

t'a bila a tile iz lu, san
o kôson, a ka kan ka dôn ko sariya in
bêna waleya zanwuye kalo tile fôlô san
1980.

1980. sariya in bè boli jamana saba de kô-nô, minw bè sôrô jèkulu kofôlen in na : mali, moritani ani senegali. sariya kelen in bolili otiwalita ni nizeri kônô, o bè bô "c.e.b.u" yèrè de yôrè, n'o ye tòn ye min nyèsinnen bè baganw ni sogo konyèw ma, ni kônsèyi lantanti bolo fara dô don.

o la, ni zanwuye kalo tile fôlô témèn-na, bagan kulu fèn o fèn bè bô jamana kôkan, a ka kan pasipôri ka d'ô kan ; pasipôri bè di jamana faamaw fè, bagan kulu in bè bô jamana min kôné.

pasipòri in ye sèbèn ye ni kunnafoniw
bè sòrò a kònò, minw nyésinnem bè kènèya
konyèw ma, ani fèn wèrè minw bè tali kè
jago sariyaw la, jamanaaw ni nyögòn cè,
baganko siratigè la; pasipòriko in bè se
kuma wèrè, ka beli tilema kè baganw kan.
missali min bè ta, sèbènfura naani de
b'o kònò, minw bè se ka fara ka bò nyögòn na.

moge min b'a fè ka bò ni baganw ye
jamana kòkàn, (bagan kunba ani bagan mi-
sèn), n'i ye faamaw ka sariya dafa, i
bè taa pasipòri minè bagannmara sèriwu-
sida la. min ka surun i la.

baarakèla min bè pasipòri di, o tigi ka kan ka dòn fòlò ni faamaw ka sariyaw bè dafalen don, ka tila k'a lajè n'o y'a sérò tigitigi baganw sogòra walasa k'u tanga banaw ma, bana minw sèbènnen bè pasipòri kokan.

a ka kan fana duwaniyew ka sèriwusida
ka pasipèri in lajè, walasa ka yamayuya
sèbèn d'i ma ka bò ni baganw ye;wa tuma
bèe, sira fè, pasipèri nyininkali bè kè
misidòkòtòrów ni duwaniyew fè, minw ka
baara ye sègèsègèli ye.

baarakèla min bë pasipòri di, o bë ni-
môrô dô sèbèn pasipòri kôkan ani sèbèn-
fura fôlô kan; o kô fè, a bë kunnaafoniw
sèbèn soniw kônô, kunnaafoni minw ka kan
ka dòn baganw wuli yôrô la ; a ka kan
sèbènniw ka faranfasiya walasa u ka se
ka kalan sèbènfura tòw kan.

ni pasipòri sèbènna k'a ban, pasipòri dibaga bè pasipòri sèbènfura fila fòlò fara, sèbènfura minw bè wele ko "wulili sèbènfuraw"; a bè sòró ka pasipòri ni sèbènfura tò fila di bagan kulu tigi ma

sèbènfura fila min farala, olu bë ci
joona baganmara sèriwusida nyémogò soba
la, min bë pasipòri dila yòró jamana kó-
nò; nyémogò soba in bë sòró ka sèbèn in
nónabila dò ci afiriki sòró jèkulu sè-
bèn nyènabò soba la.

taama sen fè, bagan kulu tigi mana se sègèsègèli yòrò la,a ka kan ka pasipòri jira sègèsègèlikèla la;o bè se ka misidòkòtòrò ye,wali duwaniye. ni misidòkòtòrò don, a ka kan ka kunnafoniw sèbèn soninw kònò,sonin minw ni kunnafoniw ka kan; a b'o cogo la fo ka taa bagan kulu tigi se a se yòrò la.n'a sera,baarakèla mana pasipòri sèbèn, a bè sèbènfura tò fila fara, k'u ci baganmara sèriwusida nyèmògò soba la;nyèmògò soba bè sòrò ka sèbènfura faranfasiyalen bila ka taa sòrò jèkulu sèbèn nyenabò soba ma,wagadugu. otiwolita.

bagan kulu minw bè bô jamana saba
ninw lamini yèrè kôno pewu, sèbènfura tò
fila ka kan ka fara baarakèla fè, min bè
dance laban na, k'u bila ka taa baganma-
ra sèriwusida nyémogô soba la, sègèsègè-
likèla in bè min ka yamayuya kôno ;
nyémogô soba in bè sôrô ka sèbènfu-
ra faranfasiyalen ci sôrô jékulu sèbèn
nyènabô soba ma.

pasipòri ta yòrò la, a sègèsègè yòrò
ani bagan kulu tigi se yòrò la, kayeba
dò ka kan ka sòrò yen, kunnafoniw bë
sèbèn min kònò, n'o kunnafoni kelenw bë
pasipòri yèrè kònò.

c.e.a.o baganw ka pasipòriko c.e.a.o

-pasipòri sèbenni

1) a nimòrò

sonin 6 fòlò bë bèn nin sèbenni ma : /4.8/0.4/25/ jateden fila ye jamana ta ye, fila ye kafe ta ye, fila ye lamini ta ye.

misali : sèm luyi, nin lamini 25 nan don senegali ba kafe kònò, e sèbenni bë bèn nin ma.

taamashyèn bë tali kè laminiw sèbèn kònò.

sonim 3 minw bë laban na, elu bë bèn pasipòri nimòrò ma, k'a ta 001 la ka t'a bila 999 la.

misali : pasipòri 13 nan min dira daki, e nimòrò bë bèn nin ma : /4.8/0.1/02 /0.1.3/

2) baara sèbèn nimòrò :

jagekèla, nin bagan kulu tigi den, e ka baara sèbèn nimòrò ka kan ka kè soninw kònò.

3) bò yòrò jamana (jateden fila)

bagan kulu bòra jamana min na, e ka taamashyèn bë sèbèn (a ye laminiw sèbèn lajè).

4) bailasirabagaw hakè :

mögò minw bë da bagan kulu kam, elu hakè ka kan ka dòn; kòlòsibaga b'ò mögòw la.

5) kòlòsibaga tegé

kòlòsibaga tegé ka kan ka sèbèn.

6) wuli yòrò tamashyèn

pasipòri tara yòrò min na, e tènburu ka kan ka k'a kan.

7) pasipòri ta dòn

pasipòri ta dòn ka kan ka sèbèn, ka jateden fila fila sigi:don, kale ani san misali: zanwuye tile 3 san 1974, e bë sèbèn : /03/01/74/ marisi tile 18 san 1975, e bë sèbèn : /18/03/75/

8) se yòrò laban kofòlen

se yòrò laban taamashyèn ka kan ka sèbèn a ka soniw kònò (a ye lamini taamashyèn file).

9) taama cogo

o sèbenni jukòrò, a ka kan ka taama cogo sèbèn, wuli yòrò la, sègèsègèli yòrò kelen bëe la, ani a se yòrò laban na. e sèbèn bë tali kè taamashyèn min na, e file :

1) bagan kulu min bë taama a sen na

2) bagan kulu min bë taama mobiliba fè

3) bagan kulu min bë taama tèrèm fè

4) bagan kulu min bë taama bato fè

10) bagan kulu faranfasiya :

nturaw hakè, tegènw, misimusow, ntura

misènw, misimuso gerenw, ani a tòw, olu bë hakè ka kan ka sèbèn u ka soninw kònò.

11) kòlòsili kènèya siratigè la yòrò naani de bë yen, banaw ka kan ka sèbèn minw kònò.

- pèsiti bawini
- fogonfogon bana
- bon
- sunogò bana.

jateden 1 ka kan ka sèbèn se kònò, min bë bèn ni kolosili kelen wali a lajèlen na ; o bë tali kè tèmèn yòrò la (wulili sègèsègèli - seli).

12) wulili kunnafoni:

taama cogo, bagan kulu faranfasiya, soggoliw ani kumbènniw ; minw bëe ka kan ka sèbèn u ka sow kònò, so minw dilalen don a ka pasipòri kònò.

13-14) sègèsègèli yòrò - tèmèn den

sègèsègèli yòrò kelen kelen bëe taamashyèn ka kan ka sèbèn jèlenya la numan fè so kònò (13); tèmèn den ka kan ka sèbèn kinin fè so kònò (14)

sira kelem kan, so 9-10-11 kunnafeniw ka kan ka di (a ye laminiw sèbèn lajè).

15) seli laban yòrò

se yòrò laban taamashyèn ka kan ka sèbèn ni yòrò na. (a bë se ka kè ko se yòrò laban iakika tè bèn se yòrò laban na, min kofòra kòlòsibaga fè pasipòri dila yòrò la).

16) se don

se don ka kan ka sèbèn se yòrò laban na.

17) kòlòsiliw :

kunnafoni nafamaw bëe ka kan ka sèbèn, i n'a fè : fèn minw këra sababu ye ka yèlama don bagan kulu kafe cogo la, ani ka bilasirabagaw hakè yèlèma.

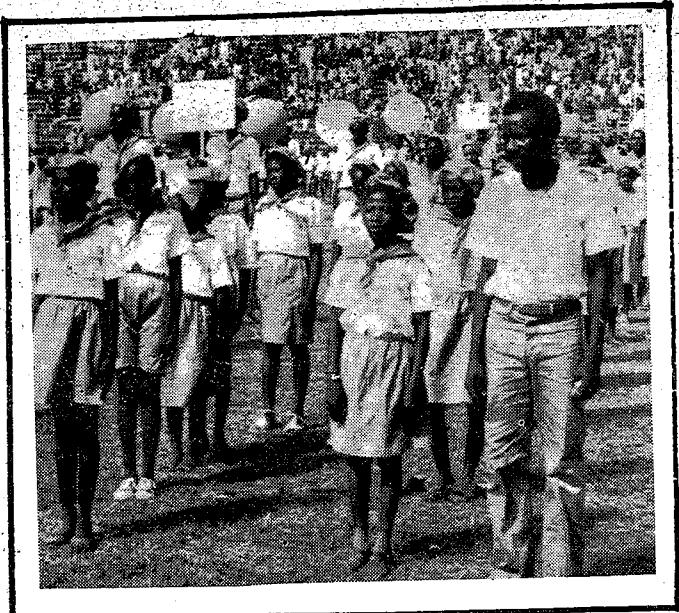
18) se yòrò taamashyèn

se yòrò tènburu ka kan ka k'a kan. laben

walasa pasipòriko in bë sabati kose-bë, a ka kan bëe lajèlen ka kunnafoni sòrò a kan.

bagannara sèriwusi nyémögèsow, misidékotérè baara yòròw, sègèsègèli yòrò, jago yòrò sègèsègè bagaw; elu bëe ka kan k'a kè cogo bëe la walasa baganw ka pasipòriko bë se ka sabati; a ka kan fana u ka nyefè kè afiriki sérè jèkulu ka sèbèn nyènabò soba ye.

musa ngòmu

jiko hami

nyégón ye dō kéra ntènèn den zuluye kalo tile 7 san 1980 sègémada fè. a kéra minisirise la min nyèsinnen bè sèmè ami bagammara yiriwali ma mali kònè. e minisirise nyémègè n'e ye nfanyanama kònè ye, a tum ye wele bila lasigidenw ma minw bè yan farajè jamanaw tègè la.

an ka minisiri min nyèsinnen bè an ka jama na ami jamana wèrew cè kow nyémabeli ma n'e ye aliyunu bulenden beyi ye, e fana tum bè kònè in kan.

minisiri nfanyanama kònè ye kuma ta ; a y'a jira lasigidenw na ke jike gèlèya bè mali kònè nyinan. k'o jiko gèlèya bëna kè sababu ye ka sènèkèlaw ni bagammaralaw sègèm kèsèbè. nfanyanama kònè ke lasigiden minw k'a lase u ka jamanaw ma

e tèmemenan kò, minisiri aliyunu bulèndèn beyi fana ye kuma ta, a ye foli lase jama ma, ka segin nfanyanama ka kuma dòw kam, a ye jamanaw ka nyégon dèmè nafa fana fè.

mamadu nyama jara
kibarudilala
bamaké.

mali denmisènw ka nyènajèba 6 nan in bannen kò, jaabi minw bòra a nyögondanw na, olu filè ninw ye :

-tiyatiri: fòlò:kulukòrò; 2 nan : tumutu : 3 nan : segu.

-kötèba : fòlò : sikaso : 2 nan: segu; 3 nan: kulu kòrò.

-dònkoròma: fòlò: sikaso; 2 nan: gawo; 3 nan:kayi.

-nansara burufiyè: fòlò : mòti : 2 nan : bamakò; 3 nan : segu.

-farafinfòli: fòlò: kayi; 2 nan: gawo; 3 nan:mòti.

-jama dònkilida : fòlò : kayi; 2 nan : kulukòrò ; 3 nan : gawo.

-bololabuara : fòlò: kayi 2 nan : tumutu; 3 nan : gawo.

musow ka tiyatiri bòla nyuman kéra amata sangye ka bò tumutu mara la.

cèw ka tiyatiri bòla nyuman kéra karamòkò wedaraogo ye ka bò kulukòrò mara la.

dònkilida kònò kèra nähawa dunbiya ye ka bò sikaso mara la.

-jaabi laban : fòlò: kayi mara - 2 nan : tumutu mara 3 nan : gawo mara - 4 nan: kulukòrò mara- 5 nan: segu mara - 6 nan bamakò mara - 7 nan: sikaso mara- 8 nan: mòti mara.

y

san
tile 22
sorò.be
tè foy
rèta si
minw b
kònò sa

fanta
rèta ko
lèya d
baara
dòn;n
gukolo
jamana
yèrè
fura y
nafama
denw b
fò for

nka,
sanko
kò ; ha
kanu, b
jamana
baar
dunna
kè yur
rè fè
nyémog
se ka
len kè
mali

sorò.
bò gèl
dò de
san. a
nka ha
doni f
dèmè a
kéra,

k